

מספר אל ספר

בין תכלית ללבן - לש. שלום

יד אימהית פלאית, רכה ומפייסת, קבעה אבן יקרה חדשה בכתר שירתו של ש. שלום. ואוויות החסד הבוקעים מתוך אבן יקרה זו מציפים בצבעי ה' קשת את עולמו הפנימי של המשורר החווה, ומחשפים בו מחוזות מור ונופת חדשים, ותולים בשמים המכוכבים כ"י נורות אהבה זכה ומזליחים בקר תכול-לבן חדש. מרענן וקורן... וזה. כאן חר' זר המשורה, שנתחזק מיסורי הזמן ונת' חשל מעינוני עקידותיו, צרוף ומזוכך אל שירת היחיד שלו, שירת המעמקים של הנפש הרואה, כאן גופלות המחיצות ונפתחים שערי הפלאות ואזנו לוחשת לפעימות לבו של היקום ועינו רואה את רוזי הבריאה, והעננים מתפורים וה' אפיקים מתבהרים ובפאת שחרית חדשה, נשקפת אהבה גדולה - "משיכירו בין תכלית ללבן."

/ והלכתי אל אחי / יושב הארץ הזאת" / לשורר באוניו בלילות של מטר / ב' כפרו המנותק, / לאור העשיות / להחם קרתו."

עיונים במגילות מדבר יהודה

החברה לחקר המקרא בישראל, מקימת בירושלים מדי שנה בשנה, זה ש' לוש שנים, יום עיון במגילות מדבר יהודה לזכרו של א. ל. סוקניק ז"ל, חלוץ מחקר מגילות מדבר יהודה, שנפ' טר ב"ג אדר תשי"ג. הפעם פירסמה החברה בדפוס את ההרצאות שנישאו ב' יום העיון השלישי, בצירוף מבוא מאת ב"צ לוריא, המספר על פרשת חייו של א. ל. סוקניק, שהיה חניך ישיבות ליטא ואחרי עלותו לארץ הקדיש את עצמו למחקר הארכיאולוגיה בארץ. בחפירותיו חישיף את החומה השלישית של ירו' שלים, גיהל את החפירות בגבעת א-פוליאון, כתב את המחקר הגדול על בתי הכנסיות שבבית אלפא, פיענח את הק' ריאה הנכונה "יהוד" על המטבעות ה' ראשונות שהוטבעו בארץ. בעבודתו זו עמד על התפתחות הכתב העברי בימי הבירה השני. ולו שמורה הזכות של ראי' שונות בקביעת ערכן ומקומן של המ' גילות הגנוזות.

הקובץ "עיונים במגילות מדבר יהודה" נפתח בהרצאתו של ת. מ. י. גבריהו, על תפילת נבונאי ממגילות מדבר יהודה, שקטע ארמי ממנו נמצא במערות קומראן, שנחפרסם ונתבאר על ידי י. ט. מילק, כאן מובאים דברי הח' פילה אשר התפלל נבונאי מלך אשור כאשר לקה בשחי; רע במשך שבע שנים ונתרפא ממנו לאחר ששמע לצאתו של הכם יהודי להתפלל לאלוקי ישראל. אג' דה זו מפיצה אור על פרשת עזיבתו של נבונאי את בבל הכירה וישיבתו הממושכת במדבר ערב. היסטוריונים מצאו כאן נימוקים דתיים, מסחריים ר' איסטרטגיים. והנה מחברר מתוך הקטע של מגילות נבונאי, כי הוא נאלץ ל' צאר ולשבת במדבר בשל השחי' שלקה בו. גבריהו מותח כאן קו השוואה מן הסיפור על נבונאי אל מה שמסופר בספר דניאל על מלך נבוכדנצר. תפי' לת נבונאי שייכת איפוא לספרות יהודית שנוצרה בגלות ושמטרתה הראשו' נה היתה להטיף ליהודים שלא יפנו ל' אלוהי הגויים, ומטרתה השניה - ל' הוכיח את הגויים על חטאם בעבודת ה' אלילים, אנשי ית מדבר יהודה העתיקו (סוף כעמוד 6)

(* ירושלים, החברה לחקר המקרא בישראל, ע"י קרית ספר, תשי"ז, 122 עמ')

שבעים השירים הקבועים בששת מדורי הספר "בין תכלית ללבן" * מזדמרים כאן על מיתרי כינורו הפלאי אל שלום בצלילים ענוגים, עמוקי הגות וזכי ליריקה, וכובשות הלב המוטקאליות המרינינה שבצלילי חרוזיו והוירטואוזיות ה' לשונית שבבתי שיריו. כמהה גפשו של המשורר לאלוקים ולבו יצא אל שכינתו יומם ולילה: "נותרתי עמך בוד ואין איש / ואתה מחריש, וכה ישפוך את תחינתו המשורר אשר גודך ביסוריו מידי אלוקים ואדם: אלהי, שירתך ש' נתת בי / אינה יודעת לקלל - על כן רשאי כל עוכר לבי / וכל אין גפש דבירה "חלל", כי יודע שלום, שהשירה אינה אמנות של בידור או שעשוע, אלא חזון ושליחות קשה וקדושה שהוטלה עליו מטעם ההשגחה ועל כן יבקש מאת שולחו: "תנני היות תמידי כהיותי / מגורת מאורך עלי בהלה - / שאשמע ואעתיק אל גקי עד מותי / אשר לי הלחש מלה במלה."

בתארו את המחזה המקראי נורא ה' הוד, על עקידת יצחק, יראה את עצמו המשורר המחלבת בעינוניים וביסורים, עורו של הנעקד, וכה ישיר: "מאז נפ' קחה עיני לעדה, / מאז עמד על רגלי הילד / אני מולך יום יום לעקדה / את גופי וגפשי בחלד", ואולם לעתים קרובות זוכה הוא גם לגילויי חזון והש' ראה ממעל: "שי לגפשי מגבוה / בא לי הלילה בלאטי. / חשתי משב פי א' לוחי / על עפעפי המולט". וכך התרוינה בת שירתו לקראת גס תקומתה של מדינת ישראל: "ראיתי: ניתקים הכבלים / וקורגה ועולה משדה החללים / חרות צעירה הנומה בדגלים"... ויקרה לו מאד החרות הלאומית הזאת ולבו יחרד עליה שלא תגע בה יד רשעים: נשמו אורה החרות וגמעה / מלאו לבבכם מבשמד עולמית / במאורות הרשעה כבר חושלה מקבת, / כבלים חדשים לשימכם במ עבד."

ומרטיטים את נימי הלב חרוזיה העדנה והגעגועים על בית אבא ואמא: "פקדתני אמו בחלומי / וישפה לרגלי בהדומי, / בנסות אלי ערב יומי / שאלתי אם ירב שלומי?"

עזים הם כיסופיו של המשורר גם לאושר בעולם הזה, ובמה מחבטא אושר זה? - "האושר הזה / להיות טוב לאדם / לתת לחם לרעב / מרגוע לעיף / ולדובב / לב שודם."

וכל עצמותיו תאמרנה שמתה וגיל. על עיר הנצח ירושלים, שזוכר אות אלוקים במים זורמים ברהטים סמויים מעין: ועל עיר התכלית חיפה, שש' "צופה אל חוף-התכול כל בית."

הימנון אדיר לאהבה הוא "שיר בוקר לאורה", שיש לו משמעות אליגורית רבה. "בואי, רעיתי, שלי קושת / ב' טבעת יסורים וזמן. / בואי אלבישך כסות ארגמן / מבקרה של זו, שבי חדשת."

בשיר "יום הנשמה" עומד המשורר על חלקו בהגנת הארץ ושיחזוריה אם כחבר ההגנה שלחם בנשק ביד בפורעים הערבים ואם כמורה לילדי ישראל ול-צעיריו, שנטע בלבם את האהבה לאדמת הקודש ואת העזו ואת הגבורה ואת ה' נכונות להגן בדמם על עמם ועל ארצם ואם כמשורר, שהלהיב בשיריו את אחיו לצאת למלחמת-קודש בעד חרות עמם ו' שחרור ארצם, "ונסלתי כנור שירתי בידי

בין תפילה ללבן - לש. שלום

בראשית מ"ט, וקטע מפשר על ישעיהו
י"א.

יעקב לאור קובע במחקרו "המשיח
מבית דוד במגילות מדבר יהודה", כי
ברוב כתבי כת מדבר יהודה שנתפרסמו
עד עתה, מופיע משיח ישראל בשני
במעלה למשיח מאהרן וכשהם מזכירים
את השליט המיועד לאחרית הימים, אי
גם מזכירים את קשריו אל בית דוד.
ל"כזהן ראש כל עדת ישראל", ניתן מע
מד מרכזי הן בתכנית המלחמה והן ב
הנהגת העם באחרית הימים. משיח יש
ראל, נמנה לפי הסדר אחרי משיח אה
רן, בביטוי: "משיחי אהרן וישראל".
העמדה המרכזית של המשיח מאהרן, היא
תוצאה של התפתחות היסטורית ארוכה.
עלייתה של הכהונה למעמד של סמכות
ושלטון ביהודה, החלה כבר עם שיבת
ציון. בימי מלכותו של יוחנן הודקנוס
קם הכהן מורה הצדק, שהיה ממשיחת
הכהונה הגדולה, מבני צדוק הוא שעי
צב את דמותה של הכת. במשך הזמן
חלה אמנם התפתחות מסויימת בכית צד
מה, שקנתה משקל יתר ליעודים הקשו
רים בבית דוד. לאחר ירידת מלכות
בית הושמונאי, אנו מוצאים בישראל
את האמונה במשיח גואל מבית דוד במ
ליא עצמתה.

יעקב ליכס כותב על מושג הנדבה
בכתביה של כת מדבר יהודה. כידוע
האמינו אנשי הכת, שאלקים קבע את
צדקתם ואת רשעתם של בני האדם מ
ראשית בריאותם ואין האדם יכול לפי
זה לשנות את גזירת הבורא. הקובעת
את מעמדו המוסרי. וכאן יש לשאול,
אם שללו אנשי הכת כל כוח של הח
לטה מוסרית מן האדם, כיצד יכלו לת
בוע מבני חברותם את שלימות המי
דות? בכתבי הכת אין נסיון להשיב
על שאלה זו. ההתנדבות היא אצל בע
לי הכתבים האלה עובדה קיימת המתג
שמת יום ביום בחייהם, ואילו השקפתם
על כוחה של הגזירה האלוקית היא
מסקנה של הרהור עיוני, שאינו חייב
להביא למעשים בחיי הכת.

דוד פלוסר מוצא במאמרו "כת מדבר
יהודה והגזרות", שאין למצוא הקבלות
בין מגילות מדבר יהודה ובין כתבי ה
ברית החדשה, כי אין כל קרבה בין
תורת ישו לבין זו של המגילות.

במאמרו "היחיד, החבורה והאיסיים",
בודק חיים רבין את קווי הדמיון שבין
מחברי מגילות מדבר יהודה לבין האי
סיים. מבחינת המיכנה ונוהל קבלת ה
חברים, דומה כת מדבר יהודה לפרו
שים הקדומים ושנה מן האיסיים.

(סוף מעמוד 5)

גם את תפילות גבונאיה, אף על פי ש
אין לה כל קשר עם תורת הכת. היא
נתחברה, לדעתו, בזמן חיבורו של ספר
דניאל.

שמריהו טלמון עימד במחקרו "חשבון
הלוח של כת מדבר יהודה" על כך ש
אהת הסיבות שהרחיקו את כת מדבר
יהודה מעדת ישראל, היתה החזקתם ב
לוח שנה שאינו דומה ללוחו של כלל
העם. לפי הקטע של "ספר משמרות ה
כהונה" שנתגלה בקומראן, נראה שאנ
שי הכת קבעו את לוחם לפי שנת הח
מה המונה 364 יום. כנגד זה היה לוחם
של חז"ל מיוסד על חדשי הירח שימי
שנתם מצטרפים ל-354 יום בלבד.

יגאל ידן מונה במאמרו "חדשות מ
עולמן של מגילות", את הפירסומים ה
חדשים מן המגילות הגנוזות והן:

(1) מגילה חיצונית לספר בראשית,
שהלק גדול ממנו נתפרסם בצירוף ה
תרגום העברי על ידי יגאל ידן ונ.
אביגד. במגילה זו הכתובה ארמית, מ
סופרים סיפורי ספר בראשית בדרך דו
מה לזו של אחדים מן הספרים החיצו
ניים, כגון "ספר חנוך", "ספר היובלות"
ו"ספר הצואות". במגילה זו מובאות
ידיעות חשובות על שמות המקומות
השונים בארץ ישראל וסביבתה.

(2) מגילת הנחנשת שנמצאה במערה נ
ממערות קומראן ובה הרוחה רשימה א
רוכה של מקומות מחבוא ושל אוצרות.
שערכם הוא כדי ששת אלפים ככר כסף
וזהב. האוצרות חכויים בששים מקומות
לערך, המשתרעים מתברון בדרום וע
הר גריזים בצפון ואולי אף בסביבות
בית שאן. רוב המקומות האלה הם בס
בינות ירושלים וקרוב לשטח המקדש ו
נחל קדרון. האם הם אוצרות הכת, או
אינם אלא רשימות של מקומות מחבוא
משוערים של אוצרות המקדש? כיוון
שמגילה זו כתובה עברית ונמנים בה
שמות מקומות בארץ ישראל הרי גדולה
חשיבותה. מגילת נחושת זו היא כ
ידוע ברשות ירון וזו עטפה את מצי
את המגילה במעטה הסוד ורק בקושי הסי
כימה להעבירה לאנגליה לשם הדיקה.

(3) י. מ. אליגרו, פירסם כמה קטעים
מפשר הדש והוא פשר על נחום י.
פסוקים י"ב-י"ד. עתה נתברר שלא
היה יסוד להשערה, שבמגילה זו נזכר
אלכסנדר ינאי בכינויו הידוע "התרכי".
אולם אפשר ללמוד מתיד קטעי מגילה
זו, שהכתיבים הנזכרים בפשר חבוקיק
ובמגילות אור וחושן, אינם אלא הרד
מיים. כן פירסם אליגרו קטע מפשר על